

Znalci, soudci, Janoušek a odpovědnost

Stará právnická anekdota praví - svědek všechno viděl, ale ničemu nerozumí. Soudní znalec všemu rozumí, ale nic neviděl. Soudce ničemu nerozumí a nic neviděl, ale o všem rozhodne.

Jednou ze zanedbávaných krajín české „spravedlnosti“ je pomyslný region znalců. K tématu soudců, státních zástupců či advokátů se píše takřka obden, ale na znalce se neprávem zapomíná. Přitom jejich role je mnohdy de facto klíčová.

Před pár dny média referovala o události, že státní zástupce obžaloval znalce, který předkládal posudek v kauze dopravní nehody lobbisty Romana Janouška. Za křivou výpověď a nepravdivý znalecký posudek osmdesátiletému soudnímu znalci hrozí až tříletý trest a zákaz činnosti.

Veřejnost již dříve zaujal mj. soudní znalec,[1] který údajně zpackal posudek v případě z šesti vražd obviněné a osvobozené zdravotní sestry Věry M., stejně jako v mediálně hodně citované kauze Petra Kramného.

Na druhou stranu soudní znalci si dlouhodobě stěžují, že berou relativně málo peněz za své důležité znalecké soudní posudky. Trpí tím podle jejich názoru samotná kvalita posudků. Znalec v oboru hudebních věd by možná sarkasticky podotkl - za málo peněz, málo muziky.

Jako odpovědný profesionál se zde nechci a vlastně ani nemohu vyjadřovat ke konkrétním (ne)pochybením znalců či výši jejich odměn. Nicméně bych jako vysokoškolský právní pedagog rád stručně poukázal na jeden obecnější a dlouhodobější problém.

Nejen mezi právníky se o dnešním Česku leckdy s nadsázkou hovoří jako o zemi soudních znalců. Či dokonce o české kotlině znalců.

Toto do značné míry nelichotivé pojmenování reflektuje fakt, že o mnohých soudních (ale i správních) rozhodnutích de facto (před)rozhodují tzv. znalecké posudky.

Na stav „přeznalcování“ v českém právu, již před takřka deseti lety trefně poukazoval i zesnulý Veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl. Jde tedy o problém setrvalý.

Časté bylo nadužívání znalců např. při řešení otázek politického extremismu - nestor českých znalců extremismu docent. Miroslav Mareš z brněnské Masarykovy univerzity si kdysi posteskl, že soudy si přibírají znalce mj. i na tak triviální otázky, kupř. zda hákový kříž je symbolem nacismu?

Fakt, že k nadužívání znalců nedochází jen při řešení otázek extremismu dokládá např. zkušenost známého advokáta Tomáše Sokola, publikovaná v odborném tisku.

Vyhlášený pražský advokát se setkal s požadavkem, aby znalec určil, zda a jakým způsobem byla uhrazena faktura vystavená společností X vůči společnosti Y dne 7. 6. 20xx ve výši 10 mil. Kč. Čtenář nemusí být zrovna právníkem, aby si uvědomil, že otázka, zda někdo něco koupil nebo nekoupil není vhodný úkol pro znalce.

Lidově řečeno soudy (ale i policie či správní orgány) leckdy nadbytečně házejí své úkoly alibisticky

na znalce nebo automaticky nekriticky přijímají jejich posudky.

A to není dobře. Nemusím snad ani dodávat, že zde existuje relevantní riziko – podjatých znalců a nekvalitních posudků (ať již z důvodu nedbalostního či úmyslného).

Redundantní přibírání znalců je, nejen dle mého soudu, často nadužíváno tak, že vzniká takřka dojem, že čeští soudci a soudkyně bez znaleckého posudku skoro nic nerozhodnou.

Jinak vyjádřeno - vypadá to u některých orgánů tak, že nesoudí soudci, nýbrž znalci.

Čtenář teď možná čeká, že budu volat - po vzoru politiků a novinářů - po zpřísnění právní úpravy, avšak tu shledávám i v porovnání s jinými evropskými zeměmi jako standardní, jde spíše o změnu zažitě aplikační praxe.

Podtrženo a sečteno - Pořád platí: od souzení tu jsou soudci a ne znalci! Tedy abychom se co nejvíce přiblížili stavu „dělby mocí“ karikovanému v úvodu mého článku.

Petr Kolman,
VŠ učitel a právník

[1] Poznámka pro redakci: Toho znalce rozhodně nejmenovat, nerad bych chodil zbytečně po soudech...

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nebezpečný návrh novely zákona aneb Cesta do pekel je dlážděna těmi nejlepšími úmysly. Actio popularis – dobrý sluha, ale špatný pán](#)
- [Třpyt a bída DPP](#)
- [Lesk a bída klouzavého mandátu](#)
- [GDPR pro samostatné advokáty](#)
- [GDPR kontra zásada veřejnosti](#)
- [Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu – aneb I každý populismus musí mít svou mez.](#)
- [Proč máme málo soudců-mužů? Není to diskriminace?](#)
- [Zpověď týraného dyslekticko-dysgrafického autisty](#)
- [Právo stále bují aneb Právní život](#)
- [Glejt pro podpantofelníka](#)
- [Léto versus generátor spisů aneb Právní život](#)